

L' EXCURSIONISTA

BOLLETÍ MENSUAL

DE LA

ASSOCIACIO CATALANISTA D' EXCURSIONS CIENTÍFICAS

FUNDADA EN 26 DE NOVEMBRE DE 1876

ANY V.

BARCELONA 30 DE JULIOL DE 1882

NÚM. 45.

CONDICIONS DE LA PUBLICACIÓ

GRATIS PERA 'LS ASSOCIATS.—Pera 'ls no socis: 2'50 pessetas al any.—Número sol 25 cénts
—Se suscriu en lo LOCAL DE LA ASSOCIACIÓ, PARADÍS, 10, SEGON. ahont deuen dirigir-se totas
las comunicacions y en las llibrerías de Verdaguer, Parera, y Felip.

SOCIS ENTRATS DURANT LO MES DE JULIOL.

- D. Joseph Piferrer.
- » Joan Llopis y Bofill.
- » Miquel Balmes.
- » Agustí Serdanyons.
- » Francisco Riba y Lladó.
- » Domingo Mas.
- » Joseph Ribot y Claramunt.

VISITA

AL MUSEU ARTÍSTICH-ARQUEOLÓGICH DE D. BARTOMEU BOSCH Y PAZZI

lo dia 13 d' Abril de 1882

Aquesta ASSOCIACIÓ, representada per los socis Senyors Auléstia, Barallat, (H.) Casades, (P.) Solér (Ll. M.^a), Tamaro, Coll y Vergés, passá á visitar lo dia 13 del mes d' Abril últim, l' abundant col·lecció de quadros y objectes antichs propia del conegut antiquari D. Bartomeu Bosch y Pazzi. Aquest senyor ab constants es-

forsos y costosos sacrificis ha lograt aplegar una selecta galeria pictòrica en la que s'hi esmentan tota classe d'obras, desde las taulas bisantinas sobre xiprer y noguera fins á las extensas composicions de l'escola flamenca y sevillana; mes si rica en exemplars es la secció pictòrica, no menys nombrosos objectes composan l'arqueològica, en la cual poden esguardarse moltes preciositats, de que 's donará una petita indicació á nostres consocis; deixant pera la corresponent *Memoria* de l'excursió lo detallarlas detingudament.

Comensant per ocuparnos dels quadros que posseheix lo Senyor Bosch se pot estudiar l'història del art pictòric desde el segle IX, puix á dita centuria apar correspondrer la notable taula hieràtica bisantina que, en un tamany de 2 y mitj per 1 y mitj pams, representa lo judici final ab infinitat de diminutas figuras dibuixadas ab precisió y selectament combinadas, de manera que 'l conjunt d'aquesta obra produheix un grandió efecte á causa de sa *inspirada composició*. Mes petita, pero no menys notable, es altre taula del sigle X, revestida ab tots los caràcters del art oriental, que representa lo camí del Calvari, y es digne de notarse que posada al costat del *Pasmo de Sicilia* de Rafael, sembla aquest últim quadro una fael reproducció de l'esmentada taula. Altres obras bisantinas figuran en la col·lecció que 'ns ocupa las quals no 's mencionarán á fi de no prolongar escessivament aquesta ressenya.

En punt á retaules gòtics pot presentarne el Sr. Bosch un número regular, alguns d'ells apreciables, com lo que figura una Sta. Cecilia, adorno sens dubte d'alguna orga d'esglesia; distints tríptichs y díptichs perfectament conservats, y altres taulas tant al oli com al encàustich, representant assumptos religiosos; essent digne d'especial menció una d'ellas que en tamany grandió representa á Sant Palladi y á Sant Antoni en figuras admirablement executadas.

Las escuelas modernas estan igualment representadas en lo museu que 'ns ocupa; puig en ell s'esmentan obras dels mes distingits artistes com Rembrand, Caracci, Ribera y altres pertanyents principalment á las escuelas sevillana, italiana y flamenca.

Infinitat de miniaturas d'antichs breviaris y d'altres llibres no menys que diferents testas d'estudi degudas á boneguts autors co-

breixen las parets de las 6 salas que ocupa la colecció, y formant contrast ab las mateixas s' esmentan quadros grandiosos, com un d' autor catalá desconegut, procedent del temple de la Mare de Deu de la Mercé d' aquesta ciutat.

En la secció arqueològica deu col·locarse en primer terme una *momia egípcia*, que portá á Barcelona un beneficiat de Sta. Agnà, adquirida després per lo Sr. Bosch; llástima que una curiositat lamentable motivés l' extracció de las faixas que la cobrian, pero de tots modos deu considerarse com l' únich exemplar existent en Barcelona. L' art romá figura dignament representat per moltíssimas llantias y altres instruments doméstichs y per un notable idol (Mercuri) de coure, perfectament trevallat. Distints esmalts bisantins, entr' altres un representant á Sant Pere, donan idea del avansament del art oriental, lo mateix qu' una hermosa crismera (s. ix) esmaltada qu' es un rich treball d' orfebrería, digne del estudi mes minuciós.

Distintas pessas d' armeria y serralleria (estrebs, esperons, claus, panys, espasas, dagas, etc.), poden admirarse en la col·lecció visitada, alguns d' ells verament notables tant per lo gust artístich de sa factura com per l' antiguitat de sa construcció. Lo mateix se pot dir de la cerámica que, desde las platas de majolica fins á las delicadas vaixelles de temps relativament moderns, (sigles xvii y xviii) conserva lo Sr. Bosch y Pazzi, lo qual li valgué l' honor d' esser premiat en l' Exposició d' arts suntuarias del any 1877. Son dignes de mencionarse especialment los artístichs esmalts de Limoges que representan á Claudi y á Neró; lo mateix que las caixas també esmaltadas d' antichs rellotjes y joyas. Una riquíssima arquilla conté en sos innumerables calaixos y secrets, gran munió de pedras preciosas talladas ab pulcritut, diferents treballs d' ebori, desde 'l segle xi al xviii, trossos de metall que llensaban ab sas bassetjas los foners mallorquins, y molts mes objectes de petites dimensions. Altre petita arquilla (segle xiv) es digne d' esment per sa notable labor, perfectament conservada. Duas caixas plenas de vanos permeten estudiar la varietat que regná en aquests apendixs indumentaris desde 'l segle xvi al xix. Igualment cridan l' atenció del visitant una hermosa cornucopia tota de cristall veneciá tallat ab municiosa paciència y molts mes ob-

jectes qual enumeració faria excessivament difusa aquesta ressenya.

Avans de termenar la visita mostrarà lo Sr. Bosch á nostres consocis una estàtua de Sant Marian atribuïda al catala Amadeu y sa abundant col·lecció de gravats aplegada després de molts anys de constància y esforços, que en l' actualitat es una de las més copiosas de Barcelona.

Los socis quedaren molt satisfets de la visita, regradiant al Senyor Bosch per sa amabilitat y atenció.

EXCURCIÓ PARTICULAR

AL SALT DE GUALBA, GORCH NEGRE Y VALL DE RIELLS (MONTSENY).

lo dia 15 de Febrer de 1882.

La afectuaren lo dia 15 de Febrer de 1882 nostres consocis D. Arthur Osona y D. Enrich Miró.

Acompanyats del guía del Montseny En Joan Llorens (dit Rafaló) sortiren de Breda á las 6 del matí, passant la Riera del mateix nom als pochs passos de la vila, per la casa de la «Guingueta» (casa popular de Riells y Viabrea) que queda á la dreta, per un camí estret y pedregós ab menys d' un minut 's puja á «Can Ribas;» deixaren á la esquerra dita casa, pujant per un curriol ab pochs passos, á un bosch de pins, seguint per un ample camí de carros que passa per «Can Palló» (á 40 minuts de Breda) deixant la casa á ma esquerra, sempre seguint per lo mateix camí, per entre boscos d' alzinas sureras durant 26 minuts, fins á trovar un altre camí de carros que bifurca ab lo esmentat formant dos camins: lo de la dreta 's dirigeix á Riells, mentres que l' altre en direcció Sud, porta als boscos de las vessants meridionals. Llavors pujaren per un estret curriol ab 15 minuts, al «Turó de Roca blanca» girant cap á ma esquerra per un plá y deliciós curriol, disfrutant de un

espléndit panorama per entre seculars castanyers; 15 minuts després passaban per «Coll de Vivers» continuant per lo mateix deliciós camí entre castanyers, gosant ab las esplendents vistas de la Vall de Riells ab lo Morou al Nort, y al Sud la gran planuria del Tordera limitada per la Cordillera de Montnegre. Després d'altres 15 minuts passaren per lo «Coll del Pla Major,» de ahont girant cap á l'esquerra ab poch més de 5 minuts, baixaren á «Can Berenguer» y per una petita pujada ab menys de 10, arrivaren á «Can Prat,» de qual casa ab menys de 30 baixaren al «Salt de Gualba,» gran cascata sino tan capritxosa ni pintoresca com la de Sant Miquel del Fay, molt més abundant d'aygua, puix tota la del riu ó riera de Santa Fé, ó sia la de Gualba, que te 'l seu origen en la «Font de Briansó» alimentada per las neus del Montseny, 's precipita ab imponent soroll per entre las rocas de una estreta gorja, que pareix disputar lo pas de l'aygua, que de salt en salt y de gorch en gorch, ab poétich remor, dona vida á la farga d'aram situada al peu del últim saltant, avans de multiplicarse dividintse ab innumerables rechs que fertilisan la vall y lo plá de Gualba. Passaren per lo peu del esmentat Salt, la riera ab bastants trevalls, puix portava molta aygua, per haver comensat ja lo desgel de la molta neu cayguda á primers d'aquest mes en la Vall de Santa Fé; pujant á «Can Sala» ab poch mes de 15 minuts, de ahont ab 20 minuts escassos, per una suau pujada quasi imperceptible, arrivaren al llegendari «Gorch negre» ahont 's precipita la riera. *Lo dit gorch tindrà tot lo més uns 50 pams de profunditat y son conegudas las mil historias, tradicions, qüentos y supersticions, evocant las sombras y fantasmas imaginadas en altres temps, per las sencillas gents de l'encontrada, que parlavanab terror del tétlich gorch.*

Del Gorch negre per «Can Sala,» baixaren al Salt de Gualba, pujant per lo mateix camí á «Can Prat,» «Can Berenguer» y al «Coll de Plá Major» ab 1 hora y 30 minuts; de ahont per un deliciós y pintoresch camí passant per «Can Plumas,» «Can Pere llop,» «Can Amat,» «Can Joanet,» y per l'Esglesia-Rectoría de Riells, ab 45 minuts baixaren á dinar á «Can Joya,» gran casa situada al cor de la deliciosa Vall de Riells, que es una de las més preciosas y pintorescas regions del Montseny que mereix esser

visitada. Després de un relativament bon dinar, ab 1 hora y 15 minuts, passant per «Can Roigs» y runas del Castell feudal dit de «Can Pega,» á las 5 de la tarde retornavan á Breda molt contents y satisfets de la jornada.

EXCURSIÓ PARTICULAR

AL CASTELL D' ARAMPRUNYÁ Y Á LA MORELLA.

lo dia 15 de Maig de 1882.

A fi y efecte de portar á terme la ascensió al pich de la Morella destorbada per la pluja en la excursió de 12 de Febrer prop passat; lo dia 15 del darrer Maig sortiren en lo primer tren de Vilanova nostres consocis Srs. Barallat (H.), Cardona, Vergés y Coll (M.) arrivant á Gavá á dos quarts de set. Emprungueren la marxa per una pintoresca riera rublerta de flayrosos ginestars y á las 8 arribavan á la Font del ferro, ahont feren un curt descans. Continuaren lo camí per mitj de boscos frondosos, notables además per sa variada vegetació. Lo payssatge es bell y encisador realsantlo las xamosas passadas dels rossinyols.

Després de mitja hora curta de camí, entraren en la ermita de Brugués ahont s' hi venera la Mare de Deu del Sitjar.

En semblant dia s' aplegan en festa tradicional lo vehinat y pobles dels voltans, festa que ve celebrantse de temps immemorial, consistint en solemne funció religiosa.

A las 11 pujaren al Castell d' Aramprunyá pera continuar tot seguit dret á la Morella, acompanyats del masover, que 'ls serví de excelent guía, arrivant després de fadigós camí al *pou de las Agullas*. Aquest trajecte se feu devallant fins á atravessar perpendicularment lo camí de Begas á Castell de Fels, en lo punt anomenat la *Clota* pujant després al dit pou.

D' aquest lloch en amunt l' ascensió se fá forsa penosa ab motiu de no trobar altres camins que dolentíssims y pedregosos viaranys.

Seguiren per lo serrat que conté l'avench nomenat del Clos en forma de pou, de uns 9 pams de diàmetre y pahorosa é incommensurable fondaria. Relacionat ab ell se recullí un fet històrich succehit en la guerra de la Independencia, referintse haverhi sigut estimbats per los vehins de Begas *Los embrollas* designantse ab aquest motiu, los catalans afrancesats de la encontrada, qual vandàlich fet fou després exemplarment castigat per lo intrús govern.

La roca calissa es la que predomina en aquella deserta serra, resultantne que sa vegetació sia un poch migrada; ab tot hi abundan entre altrás plantas flayrosas ó de regoneguda utilitat, la aromática *Satureja montana*, las medicinals *Lythospermum fruticosum* y *Salvi officinalis*, aquesta abundantíssima y florida, y lo asprós *Daphne Guidium*; hi campeja també moltíssim la boscatana *Aphillanthes monspeliensis*.

A la 1 arribavan al objectiu de l'excursió ó sia lo pich de la Morella situat á 595 metros damunt lo nivell del mar. No cal demostrar lo bellíssim cop de vista que s'hi disfruta. Deixant á part la densa negró terrestre, sorpren més que tot lo Mediterrani, dilatat llensol d'hermós blau rosat, y lo bell horisó visible, trencat solzament en direcció á E., S.E. per las montanyas de Mallorca.

En aquell cim hi ha una fita quadrada y exactament orientada ab la senzilla inscripció de: 1869 en la cara N., y MAPA en la S.; descansa damunt d'una senzilla obra de mampostería y fou feta per una comissió geogràfica d'enginyers militars.

A las 2 deixaren la Morella y després d'haver visitat la cova *Bonica*, se dirigiren al Castell d'Aramprunyá arribant-hi á las 4. Se examinaren las ruinas del castell y de sos murs, adivinantse ab ellas sa antigua grandesa. Se fixaren també en las sepulturas olerdulanas, y després passaren á contemplar las ruinas de la primitiva ermita del Brugués, aixecada en lo extrem d'una llenca de terra que formant la base del castell, avansa cap al cantó del mar.

A las 5 baixaren á la petita vall ahont se troba l'actual ermita de Brugués, contemplant lleugerament la creu de terme que hi ha davant la portada, la fatxada é interior de la ermita y ab més detenció sa románica ábside que juga molt poéticament ab la bellesa.

forestal del entorn y las ruinas del castell colocadas al bell cim d' una cónica montanya y al costat d' esgarriús precipici.

Seguiren entrada de fosch lo camí cap á Gabá, retornant á la capital ab-lo tren de las vuyt.

Los Srs. Vergés y Coll tregueren algunas acuarelas dels llochs visitats.

EXCURSIONS AL MONTSENY.

en Maig y Juny de 1882.

Duas excursions han sigut efectuadas á aquella grandiosa montanya per los Srs. D. Antoni Massó y D. Cassimir Faura al objecte de reproduhir en fotografia los llochs més notables de la mateixa.

La primera excursió tingué lloch en los dias de la Pascua de Pentecostes, sortint los expedicionaris la vigilia, dia 27 de Maig prop passat en lo tren del mitj dia, dirigintse per Breda, Sot de Riells y Perarnau al Santuari de Santa Fé, ahont pernoctaren.

L' endemá al matí pujaren al Coll de Montllubá y Turó Gros, seguint la carena fins al Turó del Home, desde quin cim lo Sr. Massó prengué una vista de la magestuosa massa que forma la montanya de Matagalls.

Pres un refrigeri en la barraca del Turó, que 's troba enterament intacta, desde que 'ls treballadors de la obra del observatori-refugi l' abandonaren, se feu via cap á las Agudas, per lo camí fet arreglar l' any passat per lo Sr. Osona, ab lo qual ha mellorat notablement la excursió á aquell espadat cim.

Desde aqueix punt se prengué un' altra vista en direcció al Turó del Home, baixant tot seguit á dinar á la Font de Briansó, á la qual dirigeix en pochs minuts un ben trassat camí, poch conegut dels guías de las valls baixas y sumament útil per aquells que, venint de Sta. Fé, d' Arbucias, ó del camí de S. Marsal, vulgan fer la ascensió á las Agudas solament ó á tota la carena comensant per aquest pich. A molt curta distancia de la font de Briansó se

troba lo trencall, y la ascensió pot ferse ab poch temps y ab prou facilitat, atesa la diferencia de nivell que 's té de guanyar. Desde las Agudas es fácil de trobar baixant al petit collet que hi ha prop del cim y anant á passar per entremitj dels primers faigs que 's veuhen en la direcció de la base del Turó del Home; lo camí no 's pert may fins á sa reunió ab lo de la Font de Briansó.

De la Font se tragué una fotografia mirant cap á la vall de Santa Fé, formant l' últim terme lo Turó del Morou.

De retorn al Santuari se feu la vista d'aquest la mateixa tarde, y l' endemá, tercer dia de la excursió, fou fotografiada la vall desde las immediacions d' aquell edifici en direcció á las Agudas, empleantse lo restant del dia en la tornada á Barcelona per Arbucias.

La segona excursió 's verificá en los dias 23, 24 y 25 de Juny següent, tenint per objectiu lo Santuari de S. Segimon y la montanya de Matagalls fins á S. Marsal.

Los excursionistas sortiren en lo tren de la 1. 30 minuts de la tarde anant á parar á la estació de Balenyá. Inmediatament se dirigiren á Seva, poble de rónech y pintoresch aspecte que posseheix un notable campanar románich, més com lo temps era just, y l' objecte de la excursió no era aquest, no fou visitada la iglesia, en la que tal volta podria trobarse cosa que fos interessant pera la arqueología, dada la antigüetat que del edifici revela la torra.

De Seva, faldejant las estribacions baixas del Matagalls, y en lenta ascensió, arribaren en 3 horas 30 minuts á la casa anomenada *Can Gat* situada dessota mateix del Santuari de S. Segimon al peu d' elevats cingles, havent passat 15 minuts avans per *La Sala*, casa ahont tenia sa residencia lo popular bandoler d' aquet nom, conegut per Joan de Serrallonga. En aquest edifici encara 's conservan los murs y torricons de la edat mitjana, havent tingut son propietari Sr. Bofill lo bon acert de deixarli son caràcter, bastint la moderna estada enterament separada del antich edifici.

Lo principal arbitre dels masovers d' aquestas duas casas es la cria de bestiar. Centenars de bous, espessos ramats de cabras y ovellas, gran nombre de tocinos, gallinas, coloms, etc., prestan á

aquestes masias un aspecte d'animació especial, á la que 'ls habitants de las ciutats no estan acostumats, essent viva llástima que l'atrás en que 's troba lo nostre pays en quant á vias de comunicació no permeta l'aprofitament còmplert de tanta riquesa ab indústries que podrían esser de gran ajuda al pagés, tals com la fabricació de formatjes, mantegas, etc., y fins la fácil estracció de la mateixa riquíssima llet. Aixó, que tant produheix en altres països montanyosos, especialment á Suïssa, se troba en lo nostre en l'abandono més còmplert, donantse 'l cas de que en moltes ocasions es tal la abundancia de llet que arriban al punt de tenirla que llensar.

La nostra Associació, que dista molt de prestar atenció tant sols als recorts dels temps passats, com alguns suposan, sino que estima com se mereix tot lo que puga fer la prosperitat del present y del esdevenir del nostre pays, té un deber en posar de relleu tots los medis que conduescan á aquest fi y per aixó, tenint en compte la laboriositat proverbial dels nostres compatriotas, ha de clamar constantment per la obertura de nous camins, que son com las arterias y venas per hont deu circular la vida de un poble intel·ligent y treballador.

Los excursionistas passaren la bella vesprada de S. Joan entre 'l brugit del fort escopeteig que feya retrunyir aquella montanya en senyal de festa y la claror de las fogueras que desde 'l Montseny s'estenían cap al plá de Vich y pujavan per las fal·das del Pirineu que s'hi ovira en gran extensió.

L'endemá s'emprengué la ascensió á S. Segimon distant 1 hora de *Can Gat*, passant per lo Santuari de la Mare de Deu de la Arola, que está situat en mitj d'un gran bosch de magnífichs castanyers centenaris, pujant després per la feréstega fondalada del Oratori, quina cascada portava molt poca quantitat d'aygua, á causa de la costant sequera, y anant á parar á la Cova de S. Miquel dels Sants de la que 's tragué una vista.

En lo Santuari de S. Segimon se 'n tregué un' altre del conjunt del edifici, vist desde la roca en que hi ha la Cova d'aquest Sant y un detall sumament pintoresch quin principal assumpto es la capella de S. Miquel, anomenat dels Barretons á causa de custodiarshi uns barrets respecte dels quals hi ha la piadosa creencia que curan lo mal de cap al qui se 'ls posa.

De S. Segimon pujaren nostres excursionistas á la Creu de Matagalls passant per la Font del Escot. Desde allí pogueren contemplar l' extens panorama, favorescuts per un horisó bastant net de boiras.

Després de haverse estat prop d' una hora gosant de tan grandióscop espectacle descendiren al Santuari de S. Marsal, del que 's tragué un' altre vista fotogràfica, comprenent, no sols lo Santuari, si que també tot lo paisatge de conjunt de la vall, dominada per lo desordenat rocam de las Agudas y bona part de la accidentada serra que hi ha entre aquest pich y lo Turó del Home.

Ab aquest últim treball termenaren los de la excursió y havent pernoctat á S. Marsal, s' empleá tot l' endemá per fer las 6 horas que dista dit Santuari de la vila de S. Celoni, ahont arribaren envers mitjdia sumament molestats per una calor abrusadora.

En S. Celoni prengueren lo tren que puja de Barcelona á las primeras horas de la tarde, pera anar á reposar en la preciosa salzereda que hi ha junt á la estació del Empalme, lloch predilecte dels rossinyols, que alegran l' espay ab sos delirants refilets y desde allí retornaren los nostres companys á Barcelona per la via de la marina, contents d' haver gosat de plahers sanitosos y haver contribuít á la tasca de fer coneixer las bellesas del nostre pays fins ara tan oblidadas.

COMUNICACIONS.

Per lo digne soci delegat á Balaguer, D. Salvador Vila, s' ha comunicat á nostra Junta Directiva, que las obras de restauració del histórich temple de Sta. María, continuan ab notable activitat y que actualment se procedeix al adorno del mateix. La celosa Junta de restauració, al objecte de que las obras que portará á terme pogan ser respectadas, ha instruit un expedient en lo Ministeri de Foment, pera lograr la declara-

ció de monument nacional á favor de dita iglesia, que bé s' ho mereix per las suas qualitats artísticas y llarga historia.

La CATALANISTA procurarà per sa part fer tot lo que puga dintre sa modesta esfera, pera que los plausibles esforços de la Junta de restauració de Sta. María de Balaguer, puguin obtenir lo resultat que 's desitja.

NOVAS

Lo local de l' Associació s' ha vist honrat, no fá molts dias, per la visita del lltre. Sr. Marqués d' Aguilar, digníssim soci delegat á Madrid entussiasta protector de la CATALANISTA, y á qual senyor se deu lo donatiu de bon nombre de volúms pera la biblioteca de la Associació fet per lo Ministeri de Foment.

Com veurán nostres lectors en lo lloch corresponent lo soci D. Antoni Massó ha cedit á la Associació sis preciosas vistas heliográficas, quatre d' ellas reproduhint altres tants detalls del camí de ferro de Vilanova y duas de la vall del Llobregat representant l' establiment de la Puda de Montserrat y la gran resclosa del Cairat, construïda pera moure la fàbrica que 'ls Srs. D. A. Sedó y C.^a posseïeixen á Esparraguera.

No hi há mes que veure las referidas vistas pera convencers de que 'l Sr. Massó conseguirá l' éxit que mereixen sos lloables propòsits. La execució es inmeliorable y la dolzor de tons no te res que envejar á la mes acabada fotografia, tenint sobre aquesta la ventatja de ser las tintas inalterables.

Una de las mellors casas d' Alemanya ha pres á son càrrech lo tiratje de las heliografías, essent los clichés originals executats personalment per lo Sr. Massó ab lo nou procediment ràpit á la gelatina bromuro de plata.

Dintre breus dias sortirán á llum una colecció de vistas de Sant Cugat

del Vallés, un altre del Montseny y las complementarias de la colecció del ferro-carril de Vilanova, retrassadas per circumstancies imprevistas.

Recomanem, donchs, als nostres consocis la esmentada publicació, advertintlos que 'l Sr. Massó fa als senyors associats una rebaixa de 25 per cent sobre lo preu fixat pera la venda de las vistas al públich las que podrán adquirir en lo local de la Associació.

Lo dia 20 del corrent visitaren lo local de la Associació lo arquitecte francès Mr. Emile Bertrand, lo fotógrafo Mr. Louis Mouillet, y los artistes Mrs. Eugéne Nomdedeu y Georges Monfreid, propietaris del *yacht* de recreo «Follet» que ha recorregut totas las costas del Mediterrá d' Espanya ab l' objecte de traure fotografías de las principals localitats y en particular dels mellors paysatjes, monuments, tipos populars, etc. A Barcelona reproduhiren la bonica escala del renaixement de casa Dalmases del carrer de Moncada, la col·legiata y temple de Sta. Agna, la Audiencia, Sant Pau del Camp, y la Seu ahont loltre. Canonge Dr. Ribas, los facilitá ab suma amabilitat veure la rica custodia y altres preciositats artísticas que allí 's guardan En nostre local reproduhiren las antigas columnas que 'ls cridaren vivament la atenció, y agrahits á la deferencia de varis associats que constantment los obsequiaren, los varen donar á bordo del «Follet» un espléndit dinar ahont dits senyors estigueren sumament galans ab nostres excursionistas als que prodigaren las mes afectuosas prövas de germanó y deferencia.

També en la vetlla del dia 26 del corrent estigué al local de l' Associació acompanyat de D. Pau Milá y Fontanals, lo ilustrat alemany D. Carl Justi, catedrátich de Historia de las Bellas Arts á la Universitat de Bonn. Dit senyor examiná detingudament totas las publicacions y coleccions de l' Associació fent de las mateixas inmerescut elogi y encoratjant al jovent catalanista á anar avant en la tasca empresa ab tant d'entussiasme d' alguns anys á n' aquesta part.

Lo dia següent lo Sr. Justi, acompanyat d' un consoci nostre, sortí pera Sant Cugat del Vallés al objecte de visitar lo per tants conceptes celebrat cenobi. No es del cas, dir l' entussiasme que s' apoderá de dit senyor davant de tant prehuada joia d' art ni de las atinadas observacions fetas davant dels mes petits detalls arqueolögichs. Tampoch referirem la trista impressió que rebé al contemplar las petjadas del darrer sigle en aquells

venerables murs, hassanyas que seria hora ja meresquesin formal correctiu. Mes tenint entre mans, lo Sr. Justi, especials estudis sobre la pintura en la Edat mitjana inútil será dir que sa atenció se fixá d'un modo preferent en lo magnífich retaule dels *Sants* y en lo cuadro de la *Degollació de Sant Medir*. Sobre aquet últim hi empleá una hora d'estudi prenent nota fins de sos mes petits detalls.

Al retornar á la capital, disfrutaren d'una tranquila y serena tarde d'estiu, saboreijant al ensemps los bonichs y pintoreschs paisatjes que 's disfrutau tot passant per las falgas de Coll-Serola y carenas de Sant Geroni y de Sant Genís d' Agudells.

La ciutat de Manresa tracta de celebrar aquest any ab gran solemnitat la festa major que s' escau á darrers del vinent mes. Entre las funcions que 's projectan, hi ha las de celebrar un certámen literari y una exposició arqueològica instalada en las Casas Consistorials. Es de creure donada la riquesa que en antigüetats y recorts històrichs te la comarca manresana, que resultarà la exposició en alt grau interessant, essent molt de encomiar lo pensament y digne de ser imitat per las demés poblacions de Catalunya. Coneguda es la utilitat que reportan aquestas manifestacions pera la cultura general del país y los resultats práctichs que 'n provenen que 's traduheixen en un senyalat progrés en las arts industrials y en un respecte als antichs monuments fill del coneixement exacte de son propi valor. Al aplaudir l' ASSOCIACIÓ als ilustrats manresans que s' han encarregat de portar avant tant lloable pensament desitja que donga ulteriors resultats, que podrian tal volta ser los de la fundació d' un Museu arqueològich en la indicada ciutat, pera lo qual fora aquesta ocasió oportuna.

Han sigut ceditos á la ASSOCIACIÓ los objectes y obias següents:

Per don Pelegrí Casades y Gramatxes: 48 monedas de coure de diferents paysos Per D. Antoni de P. Aleu delegat á Buenos-Ayres: Un fragment de *pedra plata* extreta de las minas de Cordoba (República Argentina); un fragment de *plomo ronco* de las mateixas minas. Per D. Joseph Ricart y Giralt: copia exacta d' un mapa de las Indias occidentals atribuit al mallorquí Palestrina y aixecat en 1516-1520 Per la *Academia bibliografica mariana* de Lérida: *Reseña histórica y estadística* por

partidos y poblaciones de las imágenes de la Santísima Virgen, santuarios, capillas y templos que la están dedicados y el culto que se le tributa en la provincia de Murcia por D. Javier Fuentes y Ponte, Lérida 1882. Per la *Real Academia de S. Fernando: Discursos* leídos en la recepción pública del Excmo. Sr. D. Juan de Dios de la Rada y Delgado el día 14 Mayo 1882, Madrid 1882. Per lo *Consistori dels Jochs Florals de Barcelona: Jochs Florals* del any 1882. Per D. Pere Marés y Oriol delegat al Port de la Selva: varis exemplars de moluscos del Mediterrani comuns y una pistola del segle passat. Per D. Antoni Massó: las següents fotografias tretas pel mateix; paissatge de las costas de Garraf á la vista de Sitjas; Sortida del Tunel de la Falconera; Viaducte doble de Vallcaica; panorama de Vilanova; la Puda de Montserrat; y resclosa del Cairat (Esparraguera.) Per D. Joaquim Salarich, delegat en Caldas d' Estrach, *Apuntes històrics de Caldas de Estrach* del propi donador. Per D. Ramon Verges: un exemplar fossil de *Cardium edule* (Linneo.) Per lo Ilustre Sr. Comte de Belloch: Apuntes històrics manuscrits trets del arxiu de Casa Belloch: 3 dibuixos d' uns finestrals procedents de Cardedeu y varis sellos de correu. Per D. Juli E. Tarrats: *Historia de la Suecia y Noruega* por J. Le-Bas traducida del francés por una sociedad literaria, Barcelona 1843; *Historia de Bélgica y Holanda* por M. Van Kassolt Barcelona 1844; *Historia de la Suiza y Tirol* per Mr. de Golberg, Barcelona 1839. Per D. Joseph Franquet y Serra delegat á Girona; *Calendari català* del any 1869; *El Querubin de la Iglesia*, panegérico en la solemne funcion que los alumnos del seminario conciliar de Gerona consagraron á su querubico doctor Santo Tomas de Aquino el 10 Abril de 1842; *Lo Fluvíoler de Ter* per D. Andréu Pastells y Taberner, Gerona 1868. (1.ª y 2.ª refilet) 2 cascos de bomba procedents del siti de Girona 1809. Per D. Francisco Llorens y Riu: *Plano de la cueva del Drach*, situada en el predio son Moro (Monacor, Isla de Mallorca) propiedad de D. José Ignacio Moragues. Per D. A. Torres: Goigs de nostra Senyora de Cabrera. Per lo Excm. Ajuntament de Barcelona: *Juan Fivaller* biografia leida per D. Manuel Angelon en el acto de colocarse el retrato de aquel insigne patricio en la Galería de Catalanes ilustres. (2 exemplars.) Per la Academia de Jurisprudencia y legislacion de Barcelona: *Exposicion* de que se sigan aplicando en Cataluña los codigos romanos y decretales, Barcelona 1882. (2 exemplars). Per D. Trino Bruny: *Acte en pergamí de la reducció de tots los censos agraris que feya 'l mas Torra de Llíssá*, any 1619. Per N. N. *Discurso* pronunciado por el Excmo. Sr. Obispo de Barcelona en la discusion del Senado sobre el tratado de comercio con Francia el 5 de Mayo 1882. Per D. Joseph Ple-

yan de Porta delegat á Lleyda: *Guia de Lleyda* ó sia noticia històrica, artística, monumental, administrativa, industrial y mercantil de dita Ciutat, per lo propi donador, Lleyda 1882. Per D. Rafael Guardia: *Rigodones* sobre motivos populares infantiles, por J. Ribera. Per lo Instituto de Fomento del Trabajo Nacional; *Discurso y rectificaciones* del Señor Conde de Toreno pronunciados en el Congreso en los días 19, 20 y 22 de Abril de 1882, con motivo de la discusion del tratado de comercio entre España y Francia firmado en París el 6 de Febrero de 1882. (50 exemplars.) Per lo *Establecimiento balneario de Urberuaga de Ubilla* (Vizcaya): *Noticia científica y administrativa* del propi establiment. Per l'Academia bibliografica-Mariana de Lérida: *Las imágenes mas bellas de la Santísima Virgen*. Opúsculo publicado en francés de la obra Maria, Reina de las bellas artes y traducido al español por D. Gaspar Cardona, Lérida 1882. Per D. Enrich Claudi Girbal soci delegat á Gerona: *Una obra en prosa* del popular poeta Dr. Francesch Vicens García, Rector de Vallfogona reimpresa de la única edició de 1622 y precehida de un prólech per lo propi donador, Girona 1882; Per D. Ramon Vergés: *Varis goigs y un calch de lápida*. Per D. Joaquim Riera y Bertran: *Un document antich*. Per D. Joan Cardona: *Diccionario Geografico-Estadístico de la provincia de Barcelona*; ó sea descripcion de todas sus ciudades, villas, lugares, aldeas y caserios por D. Lorenzo Vidal y Tusell, Barcelona 1877; *Guia catalana* ó Cataluña en la mano, Vocabulario. Per lo Instituto de Fomento del Trabajo Nacional: *Discursos* pronunciados en la gran reunion celebrada en el Teatro Español el 26 de Febrero por iniciativa de las clases obreras de Cataluña. (10 emplars.) Per D. Joseph Raguer delegat á Ripoll, *varis calchs*. Per D. Joaquim Salarich delegat á Caldetas: *Un negoci assegurat* conversa amistosa dedicada á la classe honrada y treballadora de Catalunya, Barcelona 1882. (2 exemplars.) Per D. Celestí Barallat: *Lohengrin* poema de opera escrito por Ricardo Wagner version española per lo propi donador, Barcelona 1882. Per la Sociedad artístico-arqueologica Barcelonesa: *Album de detalles artisticos y plásticos decorativos de la edat media catalana* año 1882. Per los S. S. Barallat (D. H.) y Vergés: *Fragments de cuarzo recullits en una excursió particular al Castell de La Roca*.